

2018-03-27

Carolina Lidman, Eva Nordmark
Lärare språkintröduktion vid
Strömbackaskolan
Piteå kommun

Svar på skrivesle angående plan för introduktionsprogram

Carolina Lidman och Eva Nordmark har med stöd av lärare på Språkintröduktion Strömbackaskolan, inkommit med en skrivelse till Barn- och utbildningsnämnden gällande plan för utbildning på introduktionsprogram. Frågeställningarna har aktualiserats i och med den diskussion som blossat upp angående rätten till skolgång för asylsökande elever som är över 18 år.

Introduktionsprogrammen vänder sig till elever i gymnasieålder som inte uppnått behörighet till gymnasieskolans nationella program. Det finns fem introduktionsprogram varav Språkintröduktion är ett. "Programmet ska ge nyanlända ungdomar en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket, vilket möjliggör för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller annan utbildning".¹ Det är upp till varje huvudman att upprätta en plan för introduktionsprogram där längd, innehåll och syfte med utbildningen definieras. Barn- och utbildningsnämnden har antagit en sådan plan. Där står följande om Språkintröduktion:

Syftet med språkintröduktion är att ge nyanlända en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket, vilken möjliggör för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning. Nyanlända elever som erbjuds språkintröduktion kan inte samtidigt erbjudas yrkesintröduktion eller individuellt alternativ. Längden på språkintröduktion är två år men kan varieras efter individuella behov. På språkintröduktion kartläggs elever efter sin förmåga och tidigare skolbakgrund. Beroende på nivå anpassas undervisningen för att få bästa måluppfyllelse. Man läser i huvudsak ämnet svenska som andraspråk med inslag av grundskole- och gymnasieämnen.²

Eleverna har en individuell studieplan där deras pågående kurser som ska betygsättas registreras. När det beslutas att eleven ska läsa ytterligare kurser, så uppdateras den individuella studieplanen. Som grund för den individuella studieplanen, ligger planen för introduktionsprogram. En grundtanke vid upprättandet av plan för introduktionsprogram var att eleverna skulle uppleva en progression i sin utbildning och en tydlighet när det gällde studievägar. Erfarenheterna som fanns var att det inte var gynnsamt för eleverna att bli kvar för länge på Språkintröduktion utan att det var bättre för deras lärande att komma vidare till annat introduktionsprogram eller till nationellt program. Planen var att de efter sina två år, skulle kunna gå vidare till Yrkesintröduktion, Preparandautbildning eller till nationellt program. På så sätt skulle man också möjliggöra en bättre integration i och med att de nyanlända eleverna skulle få möjlighet att studera tillsammans med svenskfödda elever.

I skrivelsen framförs att man i de nationella styrdokumenterna angett att Språkintröduktion inte har någon tidsgräns på två år. Det är rätt såtillvida att nämnden har möjlighet att fastställa en längre plan för Språkintröduktion. Den plan som Barn- och utbildningsnämnden fastställt för Språkintröduktion är, som sagts tidigare, på två år, med möjlighet till förlängning eftersom gruppen nyanlända är en

¹ Skolverket. Allmänna råd. *Utbildning för nyanlända elever*. SKOLFS 2016:2.

² Barn- och utbildningsnämnden. Piteå kommun. Plan för introduktionsprogram.

2018-03-27

mycket heterogen grupp. Det finns elever, t ex analfabeter, som har behov av längre tid på Språkintröduktion. Men en förlängning innebär att en ny individuell studieplan upprättas och det innebär inte per automatik att man har rätt att gå kvar på Språkintröduktion, om man som asylsökande hunnit fylla 18 år.

Hur upplägget ser ut när det gäller utbildningens innehåll och hur kvalité säkerställs, är något som självklart ständigt ska diskuteras, och det kan göras förändringar inom ramen för den inre organisationen under ledning av rektor. I skolinspektionens rapport från 2017 – *Språkintröduktion i gymnasieskolan*, som lärarna själva hänvisar till, skriver man att "En elev med eller utan marginell skolbakgrund behöver sannolikt studera på Språkintröduktion ett par år, innan denne uppnår behörighet för vidare studier. Utbildningen på Språkintröduktion ska utgå från den enskilde elevens kunskaper och tar därmed olika lång tid för eleverna".³ I den plan som finns för Språkintröduktion på Strömbäckaskolan, så finns det möjlighet till flexibilitet om det skulle finnas pedagogiska skäl som talar för en längre skolgång på Språkintröduktion för en elev.

I Skolinspektionens rapport från 2017 skriver man i den avslutande diskussionen att utbildningen på Språkintröduktion ska utgå från elevens behov och förkunskaper. Men man konstaterar också att "En konsekvens när utbildningen tar lång tid är att många elever uppnår en för hög ålder (18 eller 20 år) för att ha rätt att påbörja nationellt gymnasieprogram".⁴

Planen för introduktionsprogram vid Strömbäckaskolan utgår från en bedömning om vad som betraktats som gynnsamt för elevens lärande. Det ska finnas en progression så att eleverna känner att de kommer vidare i sina studier. Att lagstiftarna satt en tidsgräns för hur länge man betraktas som nyanländ (fyra år), är inte detsamma som att Språkintröduktion ska vara tidsbestämd till fyra år. Utbildningen ska kunna vara flexibel utifrån elevernas behov och förkunskaper.

Skolverkets upplysningstjänst säger följande: Om det i planen för Introduktionsprogrammen framgår att utbildningen ska pågå i ett år, så ska den avslutas inom ett år, eller tidigare. Om en elev anses behöva fortsätta utbildningen på Språkintröduktion, eller annat introduktionsprogram görs en ny studieplan, men detta ses inte som ett fullföljande av utbildningen.⁵

Planen för Språkintröduktion är inte byggd utifrån att de asylsökande ungdomarna ska ha möjlighet att stanna kvar i Sverige så länge som möjligt. Det är Migrationsverket som på regeringens uppdrag ansvarar för den myndighetsutövning som handhar uppehålls- och vistelsefrågan. Skolan och skolans huvudman ska bedriva och ansvara för utbildning. Det är viktigt att skilja på dessa roller.

I skrivelsen sägs att planen för Introduktionsprogram är otydlig och att elever som flyttar hit från andra kommuner därför riskerar att förlora sin rätt att slutföra sin utbildning.

När en elev flyttar eller placeras i en ny kommun, så har eleven rätt att slutföra sin studieplan på den inriktning man går, t ex Språkintröduktion. Men det är den nya huvudmannens plan för introduktionsprogram som gäller. I planen för introduktionsprogram framgår vilka introduktionsutbildningar som erbjuds på Strömbäckaskolan, och hur länge de är beslutade att pågå.

³ Skolinspektionen. Språkintröduktion på gymnasieskolan. (2017).

⁴ Ibid.

⁵ Skolverkets upplysningstjänst den 9 februari 2018.

2018-03-27

I dagsläget anser undertecknad inte att det finns behov av att förändra planen för introduktionsprogram vad gäller utbud, syfte och längd. Däremot är det viktigt att kontinuerligt följa upp kvalitén i utbildningen så att den så långt det är möjligt svarar mot de förväntningar som stat och huvudman ställer samt att uppdatera planen så att den nya lagstiftning som föreslås träda i kraft 1 juli 2018 och 1 juli 2019 gällande bland annat undervisningstid fastställs i planen. I samband med det arbetet kan man också se över planens utformning och innehåll ifall det finns skäl att tydliggöra vissa delar.

Vecka 12 fanns på Språkintröduktion 51 elever utan permanent uppehållstillstånd, som inte har rätt att fortsätta sin utbildning. Om vi beräknar att varje elev motsvarar en kostnad på 113 100 kronor per år, så blir det en totalsumma av 5 768 000 kronor som vi inte har täckning för. Migrationsverket uppger att de inte betalar ut medel för elever som hunnit fylla 18 år om de byter spår eller inriktning på sin utbildning. Ersättning utgår till dess att de fullföljt sin pågående inriktning.⁶

I sammanhanget är det också viktigt att betona, att den situation som uppstått när det gäller nyanlända elever som fyllt 18 år och inte har rätt till fortsatt gymnasieutbildning, till allra största delen hänger ihop med att asylprocesserna dragit ut på tiden i och med de stora grupperna av asylsökande under 2015-2016.

Britta Dahlén
Gymnasiechef, Strömbäckaskolan
UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN
Piteå kommun

⁶ Telefonkontakt med Sara Eklund, Migrationsverket den 21 mars 2018.